Суботі Антон радів, бо в суботу приходить газета з програмою на тиждень, що й коли у телевізорі показують. Антон вкосив трави у леваді, приволік кошіль, зирк — а теля газету дожовує. Мабуть, синок листоноші пошту розвозив, тицьнув газету в паркан, між дощок, теля й почитало.

Антонові од злості ледь серце не луснуло:

— Грамотне, бодай ти здохло!

Та як уперіщив косищем — теляті аж ноги в колінах підломилися.

А газети не вернеш. Мусив теліпати до кума по програму.

Кум сидів на ґанку і з птахами пересвистувався. Ду-ду-ду — глухо відлунював одуд, іволга відповідала голосисте, але полбхливо з густого вербового гілля, шпак на груші надимав пір'я, тріпотів крильцями й шипів, наче сало на сковороді, сердився, що його передражнюють, а соловейко — той лиш себе й чув, витьохкував безперестанку, наче на батарейках зроблений.

— Ти, Антоне, чув — як смеркне, якийсь птах на твоїй леваді кричить? — мовив кум, подаючи газету з програмою. — Наче чапля і наче не чапля.

— Я смерком телевізор дивлюся.

Кум почав торочити про сорокопуда, який поклав гніздо в акації над дорогою і стереже кумових курчат від сорок, проте Антон докурив сигарету й поспішив додому: двосерійне кіно по телевізору починалося. У перерві між серіями показували про природу, які птахи живуть на воді і чим харчуються. Тут Антон згадав про птаха, який кричить смерком, і вийшов у двір покурити. Птах справді кричав — протяжно, сумно, наче смерть віщував. Але не в леваді кричав, а десь далі, на пагорбах, за якими — Дніпро. Пахла акація, ніби снилася в солодкому, задушливому

сні. Тихо шелестіла липа. Облита білим цвітом калина ніжно світилася в сутінках, аж здалося Антону: то Явдошка його, молодою, скрадається потайки від матері до нгтого на леваду. А було ж, прибігала!

Птах помовчить і скрикне, помовчить і скрикне. Перепілка — не перепілка, чапля — не чапля і сова — не сова. Хтозна, що воно за птах, а знайомий крик, чув уже його Антон, не тепер, а колись давно. Згадай, згадай — давить на душу пташиний крик. Закурив Антон ще сигаретку, солодкою вона видалася — і згадав...

Було йому літ тринадцять. Наказав батько траву з поля привезти, але щоб коней з гори за вузду зводив. Антон на пагорб виїхав, аж Явдошка в пелені гори овечок пасе. А Явдошка в ту пору насміхалася з нього, що вуха — як решета, підпарубком називала. Воно й правда, який з нього тоді був парубок, це вже потім, по світах побродивши, Антон її серце до свого примотузив. Хіба міг він на очах у Явдошки коней за вузду зводити? Та краще не жити! Став на воза ще й пужкою прицвьохнув. Коні й помчали, самі себе випереджаючи, на містку через рівчак упали, корінний ногу зламав, Антон перелетів через перила і в рівчак шубовснув.

А потім батько за корінного віжкував його. Кров по двору — наче хто коралове намисто розсипав. До рівчака повз — червоний слід по траві, водичку хлебтав — червона водичка. Мати принесла в леваду хлібину — і з плачем: сказав батько, щоб не вертався додому, щоб світ за очі йшов. З тою хлібиною й пішов Антон у світ. До Дніпра доплентався, став пароплава чекати. Пароплав удосвіта при чалював. Плоти пливли по Дніпру, діти бігли берегом, литвинів дражнили:

— Вороні кашу з'їли! Вороні кашу з'їли!..

Литвини сердились, кулаками з плотів махали. І жаль брав Антона, що вже ніколи не бігтиме він підстрибом по мілководдю й не гукатиме вслід плотам:

— Вороні кашу з'їли!..

Смеркалося, вогнища горіли на плотах посеред ріки, і дивно кричав птах десь на пагорбах — протяжним, тужним, ніби людським голосом. Ніколи потім, аж до сьогоднішнього вечора, не чув Антон, щоб так кричало увечері. Немов тільки й жив він, що той один день, коли Явдошка пасла під горою овечки, а він мчав повз неї на схарапуджених конях, коли звивався вужем у батьковій руці, а потім надовго пішов з дому. А все інше життя своє, аж до сьогоднішнього смерку, побачив за один вечір у телевізорі...

— Антоне, де тебе чорти носять? — гукала з хати Явдоха. — Кіно почалося!

Птах замовк і вже не озивався, лиш соловей на леваді схлипував, наче хто кидав камінці у глибоку воду. Присмерки гусли бузиново, і вікно, по шибках якого текли срібні відблиски телеекрана, здавалося лядою з ночі в день.

— А пам'ятаєш, Явдошко, — озвався Антон, умощуючись на стільчику ближче до вікна, щоб диміти в кватирку, — дітьми плотогонів на Дніпрі ми дражнили, так один литвин щось знав і зробив, що ми аж у Вересоч берегом бігли і не могли зупинитися.

— Так що?

— А нічого, згадалося.

— Кіно інтересне, про любов.

Хтось легенько стукнув у вікно біля Антона, а може, то хрущ летів на світло від телевізора й буцнувся в шибку.

1980